

การวิเคราะห์ เนื้อหา เรื่อง โรค เอดส์ ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

นางสาวสิริวิมล ช่างเวช

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-536-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016200

11๓๖5๑/11

THE CONTENT ANALYSIS OF AIDS COVERAGE IN
THAI NEWSPAPERS

Miss Sirivimol Chanvage

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

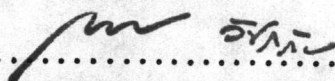
1990

ISBN 974-577-536-3

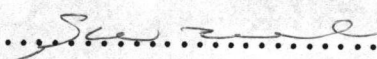
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
โดย นางสาวสิริวิมล ชาญเวชช์
ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี

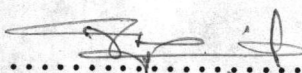

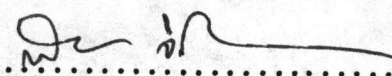
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. อถรร วิชราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุบล เบญจรงค์กิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

สิริวิมล ชาญเวชช์ : การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวัน
ภาษาไทย (THE CONTENT ANALYSIS OF AIDS COVERAGE IN THAI NEWSPAPERS)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี, 166 หน้า
ISBN 974-577-536-3

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ชื่อฉบับ โดย
จำแนกเป็น หนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพ (มติชน, สยามรัฐ) และหนังสือพิมพ์เน้นประชานิยม (ไทยรัฐ,
เดลินิวส์) สาเหตุที่เลือกศึกษาจากหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับนี้ เนื่องจาก เป็นหนังสือพิมพ์ที่แพร่หลายและ
มียอดจำหน่ายสูงทั่วประเทศ ช่วงเวลาที่ศึกษา 1 ปีเต็ม โดยแบ่งเป็นช่วงก่อนการรณรงค์เรื่อง
โรคเอดส์ (1 เม.ย. 30 - 30 ก.ย. 30) และช่วงหลังการรณรงค์ (1 ต.ค. 30 - 31 มี.ค. 31)
ในระยะเวลา 1 ปี หรือ 365 วัน สุ่มศึกษา 84 วัน ได้กลุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ
รวมทั้งสิ้น 149 ตัวอย่าง

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพและหนังสือพิมพ์เน้น
ประชานิยมด้านความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังการรณรงค์,
รูปแบบ, เนื้อที่ (Space), ทิศทางการพาดหัวข่าวสาร, แหล่งข้อมูล (sources) และเนื้อหาสาระที่
เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง
โรคเอดส์ระหว่างหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพและหนังสือพิมพ์เน้นประชานิยม ช่วงก่อนและหลังการรณรงค์
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านรูปแบบจำแนกเป็นข่าว, บทความ, คอลัมน์สังคมสุขดิบ,
การ์ตูน, คอลัมน์ถามตอบปัญหาทางการแพทย์, บทบรรณาธิการ และโฆษณา พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสอง
ประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านเนื้อที่ก็เช่นกันพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสอง
ประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านทิศทางการพาดหัวข่าวสารจำแนกเป็น
ทิศทางการบวก, กลาง, ลบ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ด้านแหล่งข้อมูลจำแนกเป็น แหล่งข้อมูลของทางราชการ, แหล่งข้อมูลของเอกชน และไม่ระบุ
แหล่งข้อมูล พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน
ด้านเนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์จำแนกเป็น อาการของโรค, การติดต่อ, การค้นพบผู้ป่วย,
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ, ผลกระทบทางสังคม และการป้องกันแก้ไข พบว่า เนื้อหาที่เน้นถึง อาการ
ของโรค, การติดต่อ, การค้นพบผู้ป่วย, ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และการป้องกันแก้ไขของหนังสือพิมพ์
ทั้ง 2 ประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเนื้อหาที่เน้นถึงผลกระทบทางสังคม
พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทนำเสนอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยพบว่า หนังสือพิมพ์
เน้นคุณภาพนำเสนอเนื้อหาที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านผลกระทบทางสังคมมากกว่าหนังสือพิมพ์เน้น
ประชานิยม

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต สิริวิมล ชาญเวชช์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

SIRIVIMOL CHANVAGE : THE CONTENT ANALYSIS OF AIDS COVERAGE IN THAI NEWSPAPERS. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR JOOMPOL RODCUMDEE. 166 PP. ISBN 974-577-536-3

This research uses the content analysis in Thai daily newspapers. The newspapers are classified in two types. The first one is popular newspapers (Thairat, Dailynews) and the second one is quality newspapers (Mathichon, Siamrat) because they are popular and high circulation through the country. It takes one-year researching the newspapers. And the time for this is devied into two periods which are before AIDS campaign (1 April 87 - 30 September 87) and after AIDS campaign (1 October 87 - 31 March 88). These one-year newspapers are randomly chosen only 84 days. The sample size from 4 newspapers is about 149 samples.

The objective of this research is to study the difference of popular and quality newspapers about AIDS in terms of frequencies of AIDS before and after AIDS campaign, forms, spaces, dimensions of headline, sources and content of AIDS.

The results of this study show that frequencies of AIDS presentation between popular and quality newspapers compared before and after AIDS campaign are not significantly different. Moreover it was found that the forms which are classified as news, articles, gossip column, cartoon, questions about health, editorial and advertising, are not significantly different. And spaces are also unsignificantly different. Besides, dimensions of healdline which are positive, neutral and negative are not significantly different. Furthermore sources are classified as governmental sources, private individual sources and uninformed sources are not significantly different. For the content analysis of AIDS are classified as syndrome, route of contact, discover of AIDS patients, economical impact, social impact and prevention, it was found that syndrome, route of contact, discover of AIDS patients, economical impact and prevention are also unsignificantly different where as social impact are significantly different. It was found that quality newspapers present social impact of AIDS more than popular newspapers.

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต Sirivimol Chanvage
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ทุกท่านที่เมตตาศิษย์ตลอดมา
ท่าน รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี คือผู้ให้ความกรุณาต่อศิษย์โดยให้เกียรติเป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดระยะเวลา 1 ปีเต็ม ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. พีระ จิรโสภณ ได้กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุกต บุญจรงค์กิจ ได้กรุณาให้เกียรติเป็นประธาน และ
เป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ท่านคณาจารย์ทุกท่านยังได้กรุณาแนะนำ
แก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ คุณชวน ตั้งมดิธรรม และ คุณอัญชัญ ตั้งมดิธรรม ที่ได้
กรุณาให้ทุนสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณ คุณคุณากร
เพชรคง ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างเห็นคเห็น้อยในการทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ขอคุณ
คุณเพ็ญศรี ใจมาน เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของข้าพเจ้าที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง
ความสำเร็จของลูก ในการให้กำลังใจช่วยเหลือทุกสิ่งทุกประการต่อลูกอย่างหาที่สุดมิได้

สิริวิมล ชาญเวชช์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	9
สมมุติฐานในการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์	14
แนวความคิดด้านการเสนอข่าวสารโดยการกำหนดเรื่องพิจารณา	26
ทฤษฎีผู้กรองสาร	28
งานวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดเรื่องพิจารณา	32
งานวิจัยเกี่ยวกับผู้กรองสาร	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์	35
3 ระเบียบวิธีวิจัย	38
ประชากร	38
กลุ่มตัวอย่าง	38
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตัวแปรในการวิจัย	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
หน่วยในการวิเคราะห์	43
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	44
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	45
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การทดสอบความแตกต่างของตัวแปร	46
4 ผลการวิจัย	48
ความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์เปรียบเทียบช่วงก่อน และหลังการรณรงค์	48
รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์เปรียบเทียบช่วงก่อน และหลังการรณรงค์	53
เนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์เปรียบเทียบช่วงก่อน และหลังการรณรงค์	56
ทิศทางในการพาดหัวข่าวสารเรื่องโรคเอดส์	61
แหล่งข้อมูลในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์	67
เนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์	70
เนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านอาการของโรค	74
เนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านการติดต่อ	76
เนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านการค้นพบผู้ป่วย	78
เนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจ ..	82
เนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านผลกระทบทางสังคม	84
เนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านการป้องกันแก้ไข	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การทดสอบสมมุติฐาน	108
5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	117
สรุปผลการวิจัย	119
การทดสอบสมมุติฐาน	128
การอภิปรายผลการวิจัย	133
ข้อเสนอแนะ	141
บรรณานุกรม	142
ภาคผนวก	147
ประวัติผู้เขียน	166

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการสุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับด้วยวิธีเดียวกัน ตลอดเวลา 12 เดือน	40
2	แสดงความถี่ (เป็นรายเรื่อง) เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังการ รณรงค์เรื่องโรคเอดส์ของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ	51
3	แสดงความถี่ (เป็นรายเรื่อง) ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ ตลอดระยะเวลา 1 ปีของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ	52
4	แสดงรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ตลอดระยะเวลา 1 ปี	55
5	แสดงทิศทางการพาดหัวข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ตลอดระยะเวลา 1 ปี	66
6	แสดงการอ้างถึงแหล่งข้อมูลในการนำเสนอข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ ของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ตลอดระยะเวลา 1 ปี	69
7	แสดงเนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ในด้านต่าง ๆ ของ หนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ตลอดระยะเวลา 1 ปี	73
8	แสดงความแตกต่างด้านความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังการรณรงค์	108
9	แสดงความแตกต่างด้านความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ ระหว่างหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท	109
10	แสดงความแตกต่างด้านรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ ของหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท	111
11	แสดงความแตกต่างด้านเนื้อหาในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ ของหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	แสดงความแตกต่างด้านทิศทางในการหาตัวข่าวสาร เรื่อง โรคเอดส์ของหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท	113
13	แสดงความแตกต่างด้านแหล่งข้อมูลในการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง โรคเอดส์ของหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท	114
14	แสดงความแตกต่างด้านเนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์ของ หนังสือพิมพ์ 2 ประเภท	115
แผนภูมิที่ 1	แสดง เนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหา เรื่องโรคเอดส์ในรูปแบบต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับในระหว่าง 1 เม.ย. 30 - 31 มี.ค. 31	60